

SISTEM UPRAVLJANJA U DRUŠTVU ZA OSIGURANJE PREMA DIREKTIVI SOLVENTNOST II

Apstrakt

Autor članka obrađuje sistem upravljanja u društvu za osiguranje prema novom regulatornom okviru u oblasti osiguranja pod nazivom "Direktiva Solventnost II" koja je u Evropskoj uniji stupila na snagu 1. januara 2016. godine. Nedostatak korporativne kulture u finansijskom sektoru jedan je od glavnih razloga nastanka svetske ekonomske krize. Kako bi uklonili nastale probleme u vezi s kulturom korporativnog upravljanja, tvorci Direktive Solventnost II detaljno su propisali kako sistem upravljanja u društvu za osiguranje treba da funkcioniše. Autor dalje analizira ulogu svake od četiri ključne funkcije u društvu za osiguranje koje su predviđene Direktivom Solventnost II. Ključne funkcije su: upravljanje rizicima, sistem internih kontrola, interna revizija i aktuarstvo. U poslednjem delu članka autor ocenjuje da su odredbe srpskog Zakona o osiguranju koje se odnose na sistem upravljanja u društvu za osiguranje u velikoj meri usaglašene sa Direktivom Solventnost II.

Ključne reči: Direktiva Solventnost II, korporativno upravljanje, sistem upravljanja u društvu za osiguranje, upravljanje rizicima, sistem internih kontrola, interna revizija, aktuarstvo.

1. Institut korporativnog upravljanja

U svakom privrednom subjektu, organizaciji, akcionarskom društvu i slično, zadatak za obezbeđivanjem adekvatnog sistema upravljanja leži na upravi tog subjekta. Izuzetak nisu ni osiguravajuća društva. Skoro da ne postoji zakon koji reguliše statusna pitanja osiguravajućih društava koji nije propisao da je uprava,² bilo da je organizovana po jednodomnom

¹ Autor je master prava Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, vuklekovic@hotmail.com.

² U daljem tekstu pojam „uprava“ označavaće upravu osiguravajućeg društva nezavisno od toga da li je sastavljena po jednodomnom ili dvodomnom modelu tj. od nadzornog i izvršnog odbora. Jednodomni (jednoslojni, monistički) model označava postojanje jednog upravnog odbora koga bira skupština društva i koga čine izvršni i neizvršni direktori. Prvi imaju zadatak da obavljaju svakodnevne upravljačke poslove, a drugi da nadziru njihov rad. Nasuprot tome, dvodomni (dvoslojni, dualistički) model sačinjen je od nadzornog i izvršnog odbora prema kome je zadatak nadzornog odbora da posreduje između izvršnog odbora i vlasnika društva kao i da kontroliše rad izvršnog odbora.

ili dvodomnom modelu, odgovorna za uspostavljanje adekvatnog sistema upravljanja u osiguravajućem društvu.³ U cilju upostavljanja efikasnog sistema upravljanja, osiguravajuće društvo bi trebalo da obezbedi da se sistem bazira na načelu dobrog korporativnog upravljanja. U teoriji se mogu pronaći brojne definicije koje objašnjavaju pojam korporativnog upravljanja. Uzimajući u obzir sve te definicije, moglo bi se reći da korporativno upravljanje predstavlja skup pravila i ponašanja koja određuju kako se upravlja društvima kapitala i kako se ona kontrolišu, uređujući odnose između menadžera, članova uprave, akcionara i ostalih zainteresovanih strana na strateškom nivou.⁴ Navedeno znači da u okviru privrednog subjekta mora postojati jasna podela poslova i odgovornosti između svih njegovih članova, odnosno organizacionih jedinica. Načelo korporativnog upravljanja posebno dobija na važnosti kada se primenjuje na osiguravajuća društva⁵ imajući u vidu specifičnost rizika koje poslovanje ovakvih društava nosi sa sobom. Korisnici usluge osiguranja (osiguranici) za iznos plaćene premije očekuju od društva nadoknadu eventualnih finansijskih gubitaka kojih ih mogu zadesiti u budućnosti usled nastalog rizika od koga su osigurani. Na ovakav način oni sebi kupuju „sigurnost“ koja može izostati ili biti ugrožena ukoliko društvo nije u stanju da pravilno upravlja rizicima s kojima je suočeno.

Svima je dobro poznat slučaj sa najvećim osiguravajućim društvom iz Sjedinjenih Američkih Država (SAD) – *American International Group* (AIG) koje je 2008. godine zbog neadekvatnog uspostavljenog sistema upravljanja izazvalo kolaps u celom finansijskom sektoru.⁶ U konkretnom slučaju, problem je nastao pogrešnim upravljanjem sa kreditnim rizikom i rizikom osiguranja.⁷ Društvo AIG, čija je vrednost pre svetske ekonomske krize procenjivana na bilion dolara, tokom 2008. godine je izgubilo 99,2 milijardi dolara. Društvo je preuzimanjem kreditnog rizika putem

³ Odgovornost uprave društva za uspostavljanje adekvatnog sistema u upravljanja u osiguravajućem društvu može se pronaći u odredbama sledećih zakona: Austrijski zakon o nadzoru osiguranja (Insurance Supervision Act) od 2015. godine, *Federal Law Gazette* I br. 34/2015, 44/2015; 68/2015; 112/2015; 159/2015; 43/2016; 118/2016; 107/2017; 149/2017, čl. 106, dostupno na <https://www.fma.gv.at/en/national/supervisory-laws/#53>; Hrvatski zakon o osiguranju, *Narodne novine*, br. 30/15, čl. 55. st. 3. i čl. 60. st. 1. i Bugarski zakonik o osiguranju (Insurance Code) od 2015. godine, *SG* br. 102/29.12.2015, stupio na snagu 1.01.2016, dostupno na file:///C:/Documents%20and%20Settings/milos.stanic/My%20Documents/Downloads/Insurance_Code.pdf, čl. 75. st. 1. tač. 4.

⁴ Kodeks korporativnog upravljanja, Privredna komora Srbije, <http://www.pks.rs/SADRZAJ/Files/Tekstil%20i%20koza/Kodeks%20korporativnog%20upravljanja.pdf>, 4.

⁵ U daljem testu pojam „društvo“ označavaće „osiguravajuće društvo“.

⁶ B. Marović, V. Njegomir, Osiguravajuća društva u ulozi institucionalnih investitora, <http://sors.ba/UserFiles/file/Sors/SORS%202015/Zbornik%20radova%202015/02-Marovic-Njegomir.pdf>, 19.6.2017, 93 – 94.

⁷ Specifični rizici svojstveni osiguranju objašnjeni su u nastavku rada.

credit default swap transakcije⁸ ostalo bez 30 milijardi dolara. Društvo je, takođe, pogrešnom procenom rukovodstva u vezi preuzimanja rizika izgubilo oko 21 milijardu dolara. Naime, društvo je 2008. godine, kada je između ostalog nastupila i kriza na američkom hipotekarnom tržištu, osiguravalo zaštitu protiv gubitaka na hipotekama i to kreditnih plasmana *Lehman Brothers* banke koja je bankrotirala. Kraha društva je spasen samo zahvaljujući Upravi federalnih rezervi SAD (FED) koja je društvu odobrila kredit u iznosu od 85 milijardi dolara.⁹

Lošim upravljanjem društvom, pored osiguranika, mogu biti ugroženi i njeni vlasnici (akcionari) koji ulažu svoja novčana sredstva s ciljem njihovog uvećavanja. Akcionari, koji praktično ne mogu faktički upravljati društvom, preko svoje skupštine biraju članove uprave koji će u ime akcionara donositi poslovne odluke. Članovi uprave društva su pri obavljanju svojih poslova dužni da vode računa o dve stvari. S jedne strane, njihov zadatak je da ostvaruju uspešne poslovne rezultate tako što će njihovo društvo imati visok udeo u ukupnoj premiji osiguranja na konkretnom nacionalnom tržištu. S druge strane, oni moraju imati na umu da u trci za profitom ne smeju biti ugroženi interesi njihovih akcionara. Često, naime, postoji mogućnost pojavljivanja *principal – agent* problema (engl. *principal – agent problem*) kada se interesi akcionara i članova uprave ne podudaraju zato što članovi uprave raspolažu mnogobrojnim informacijama koje se odnose na poslovanje društva.¹⁰ Prema *principal – agent* teoriji, akcionari se smatraju vlasnicima društva, a članovi uprave se smatraju njihovim zastupnicima u upravljanju društvom, te se odnos članova uprave kao agenata i akcionara kao principala doživljava kao okvir u kom se odvijaju interesi društva, odnosno zaštita prava akcionara se poistovećuje sa zaštitom interesa društva.¹¹ U praksi se, međutim, javljaju situacije u kojima članovi uprave donose rizične poslovne odluke radi sticanja profita, odnosno uvećanja bonusa, koje, s druge strane, mogu da ugroze interese akcionara ukoliko se ne ostvare na način na koji su bile planirane. Upravo se zbog takvih situacija javljaju agencijski troškovi za društvo kada je potrebno osigurati interese akcionara kao principala u odnosu na

⁸ O ovoj vrsti transakcija videti: N. Kožul, "Uloga svop transakcija u bankarstvu", *Bankarstvo* 11 – 12 2010, 38.

⁹ What Went Wrong at AIG, <https://insight.kellogg.northwestern.edu/article/what-went-wrong-at-aig>. 15.3.2018.

¹⁰ Korporativno upravljanje, Priručnik, <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/8a4d93004328fdc9b1fcfd384c61d9f7/CG+Manual+Serbian+-+SRB.pdf?MOD=AJPERES>, <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/8a4d93004328fdc9b1fcfd384c61d9f7/CG+Manual+Serbian+-+SRB.pdf?MOD=AJPERES> 7.

¹¹ J. Velasco, "The fundamental Rights of the Shareholder, University of California", *Davis Law Review* 40/2, 439.

obavljanje poverenih poslova upravljanja društvom od članova uprave kao agenata.¹²

Navedene opasnosti kojima je društvo izloženo izbegavaju se samo ukoliko je obezbeđena adekvatna primena instituta korporativnog upravljanja. Kao što je već rečeno, u društvima je za to zadužena uprava, ali faktički zadatak leži na kontrolnim funkcijama unutar društva, koje se objašnjavaju u ovom radu.

2. Evropski pravni okvir

Izostanak adekvatnog upravljanja u društvima bio je jedan od glavnih razloga za donošenje Direktive Solventnost II.¹³ Solventnost II predstavlja modernizovani nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja koji se bazira na prudencionalnom nadzoru i unapređenju zaštite korisnika usluga osiguranja.

Proces stvaranja ove direktive trajao je skoro petnaest godina i bio je suočen sa mnogobrojnim teškoćama. S jedne strane, trebalo je na jednom mestu pomiriti sve različitosti koje proizlaze iz nacionalnih propisa u oblasti osiguranja, dok je s druge strane trebalo uskladiti jedanaest važećih direktiva iz područja finansijskih usluga sa novim regulatornim organom u oblasti osiguranja na teritoriji EU.¹⁴ Nakon nekoliko odlaganja primene Solventnost II, Evropski parlament je posle dugotrajnih pregovora sa Evropskom komisijom i Evropskim savetom usvojio Omnibus II Direktivu¹⁵ kojom je odložena primena Solventnost II do 1. januara 2016. godine čime je državama članicama ostavljen duži rok za transponovanje odredaba Solventnost II u domaće zakonodavstvo.

Prilikom izrade odredbi koje se odnose na sistem upravljanja,¹⁶ tvorci Solventnost II su imali oslonac u Vodiču za korporativno upravljanje u društvima za osiguranje objavljenom od strane Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj.¹⁷ Pored Solventnost II i Vodiča, u analizi odredbi koje se odnose na sistem upravljanja u društvima u ovom radu korišćena su još dva izvora prava Evropske unije i to: Uredba Evropske

¹² O problematici agencijskih troškova videti: Jensen, M., Meckling, W. "Theory Of The Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure", <https://www2.bc.edu/thomas-chemmanur/phdfincorp/MF891%20papers/Jensen%20and%20Meckling%201976.pdf>, 18.3.2018.

¹³ Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance – Solventnost II.

¹⁴ The European Insurance and Occupational Pensions Authority - EIOPA.

¹⁵ Directive 2014/51/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014.

¹⁶ Solventnost II, čl. 40 – 49.

¹⁷ OECD Guidelines on Insurer Governance - Vodič, <https://www.oecd.org/finance/insurance/48071279.pdf>, 13.12.2016.

komisije o sprovođenju Direktive o solventnosti II br. 2015/35¹⁸ i Smernice o sistemu upravljanja.¹⁹ Delegirana uredba predstavlja akt koji se za razliku od Solventnost II primenjuje u državama članicama samim stupanjem na snagu, tj. nije potrebna njegova implementacija u nacionalne propise.²⁰ Smernice predstavljaju razradu odredbi Solventnost II, čiji je osnovni zadatak da dodatno obrazlože značenje odredaba navedene direktive. Pored pomenutog seta smernica koji regulišu sistem upravljanja, finansijska regulatorna institucija EU za osiguranje i dobrovoljne penzije fondove (*European Insurance and Occupational Pensions Authority* – EIOPA) donela je još 28 setova smernica kojima se detaljno obrazlaže celokupan sadržaj Solventnost II. Iako smernice nemaju obavezujuću pravnu snagu, države članice su obavezne da ih uzmu u obzir prilikom donošenja nacionalnih propisa.

3. Ključne funkcije unutar društva za osiguranje

Solventnost II u sistem upravljanja uvodi četiri ključne funkcije i to: sistem upravljanja rizicima, sistem internih kontrola, interna revizija i aktuarstvo.²¹ Navedene funkcije imaju zaštitnu ulogu u privrednom društvu. Naime, ključne funkcije označavaju četiri vrste internog nadzora kojim se kontroliše pravilnost poslovanja društva.²² Prema Vodiču, društvo treba da obezbedi adekvatnu raspodelu zaduženja u pogledu donošenja poslovnih odluka i kontrole tih odluka.²³ Ovim se uvodi *checks and balances* princip po kome se pravi razlika između organa koji donose odluke i organa koji u kasnijem periodu proveravaju ispravnost, odnosno celishodnost donetih odluka.²⁴ Osim što nadziru pravilnost poslovanja, ključne funkcije označavaju tri nivoa odbrane kojim se osiguravajuće društvo štiti od opasnosti koje ga mogu ugroziti. Prvi nivo odbrane predstavlja identifikaciju, analizu, procenu i upravljanje rizicima na dnevnoj bazi, drugi nivo odbrane sačinjen je od funkcije upravljanja rizicima, aktuarske funkcije i sistema internih

¹⁸ Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35 of 10 October 2014 supplementing Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on the taking – up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) – Delegirana uredba.

¹⁹ Guidelines on System of Governance - Smernica, https://eiopa.europa.eu/GuidelinesSIII/EIOPA-BoS-14-253_GL%20on%20system%20of%20governance.pdf, 13.12.2016.

²⁰ Uredbe su pravni akti koji imaju opšte važenje, odnosno koji obavezuju u svojoj celokupnosti sve države članice i neposredno su primenjive danom njihovog stupanja na snagu.

²¹ Solventnost II, preambula 30.

²² M. Bogičević, „Interna revizija u osiguravajućim kompanijama – mogućnost za dodavanje vrednosti“, *Revija za pravo osiguranja* 4/2010, 40.

²³ OECD Guidelines on Insurer Governance, 52.

²⁴ OECD Guidelines on Insurer Governance, 61.

kontrola, treći nivo odbrane je interna revizija.²⁵

Ključne funkcije moraju da budu odvojene od poslovnih procesa i od svih drugih mogućih uticaja, koji bi mogli da ugroze njihovo funkcionisanje, da bi ostvarile ulogu zbog koje su koncipirane.²⁶ One moraju da budu operativno nezavisne, u cilju izbegavanja sukoba interesa. Stoga društvo treba da obezbedi da lica koja su angažovana na poslovima ključnih funkcija ne mogu istovremeno obavljati druge operativne poslove na dnevnoj osnovi.

Između ključnih funkcija ne postoji direktna nadređenost ili podređenost, s obzirom na to da se ključnim funkcijama, uz međusobnu saradnju, u društvu obavljaju kontrolne aktivnosti, pošto vršenje jednog vida nadzora ne isključuje potrebu za konstituisanjem drugog. Naprotiv, kao što su procesi upravljanja u organizaciji međusobno povezani, tako su i oblici nadzora povezani: međuzavisni, komplementarni i kompatibilni.²⁷ Na čelu svake ključne funkcije nalazi se njen nosilac. U skladu sa principom proporcionalnosti, koji predstavlja jednu od osnovnih odlika Solventnosti II, manja društva nisu u obavezi da poseduju sve četiri vrste ključnih funkcija.²⁸ Društvo može imenovati jednu osobu da bude nosilac više ključnih funkcija. Navedeno pravilo se ne odnosi na internu reviziju koja se mora obavljati nezavisno, tj. ne može se spajati sa drugim ključnim funkcijama.²⁹ Pored toga, društvo može da odredi dodatne ključne funkcije, s tim da regulatorni organ ima diskreciono pravo da odluči da li će dodatnu funkciju smatrati kao ključnu ili ne.

Sam naziv funkcija govori o tome da je reč o najvažnijim delovima društva, iako funkcije, institucionalno, ne spadaju u sastav uprave. Čest je

²⁵ Key functions in the system of governance, Responsibilities, interfaces and outsourcing under Solvency II 2, https://www.munichre.com/site/corporate/get/documents_E-1335358018/mr/assetpool.shared/Documents/5_Touch/Publications/302-07752_en.pdf, 16.12.2016, 2. i Pillar 2, Operational issues of risk management, <http://www.pwc.com/gx/en/insurance/solvency-ii/countdown/pdf/pwc-pillar-2-operational-issues-of-risk-management.pdf>, 15.6.2017, 23-24.

²⁶ OECD Guidelines on Insurer Governance, 28 i 72.

²⁷ M. Bogičević, 40.

²⁸ Princip proporcionalnosti vodi računa o prirodi, obimu i složenosti poslova koje društvo obavlja. Solventnost II se ne primenjuje na srednja i mala društva ako su kumulativno ispunjeni sledeći uslovi: 1) godišnji premijski prihod je ispod 5 miliona evra; 2) ukupne tehničke rezerve ne premašuju iznos od 25 miliona evra; 3) društvo se ne bavi poslovima osiguranja ili reosiguranja koji pokrivaju rizike osiguranja od odgovornosti i rizike osiguranja kredita; 4) poslovanje društva ne obuhvata poslove reosiguranja koji su veći od 0,5 miliona evra od njegove izračunate bruto premije ili 2,5 miliona evra od njegovih bruto tehničkih rezervi sa uključenim iznosima koji se mogu naplatiti na osnovu ugovora o reosiguranju ili od subjekta za posebne namene, ili više od od 10 % njegove bruto uračunate premije ili više od 10 % njegovih bruto tehničkih rezervi sa uključenim iznosima koji mogu biti naplaćeni na osnovu ugovora o reosiguranju ili od subjekta za posebne namene. Solventnost II, čl. 4.

²⁹ Solventnost II, preambula 32.

slučaj da nosioci ključnih funkcija poseduju više informacija o prilikama u društvu od samih članova uprave društva.³⁰ Objašnjenje se može potražiti u prirodi posla vezano za ključne funkcije. Članovi uprave obavljaju strateške, odnosno upravljačke poslove za razliku od nosilaca ključnih funkcija koji su dužni da svakodnevno vode računa o opasnostima kojima je društvo izloženo.

Trebalo bi da društvo, u skladu sa smernicama, obezbedi da osobe koje obavljaju ključne funkcije imaju iskustvo u vođenju tih poslova.³¹ Analizirajući obimne članove 42. i 43. Solventnosti II u vezi sa zahtevima u pogledu stručnosti i kompetencija³² koje moraju ispuniti nosioci ključnih funkcija neophodno je profesionalno i praktično iskustvo u vezi sa poslom koji se obavlja, zatim analitičke veštine i stručnost za rešavanje problema, kao i sposobnost komunikacije sa zaposlenima na svim nivoima društva, te besprekoran ugled i poštovanje.³³ Pored spomenutih osobina, neophodno je da se obezbedi raznolikost kompetencija, kako bi se rukovođenje društvom odvijalo na profesionalan način. Na ključnim funkcijama mogu da se nalaze ne samo ekonomisti, već je neophodno da se uključe i pravnici, aktuari, matematičari i slično, ako je to celishodno.

3.1. Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima na odgovarajući način je suštinski izazov sa kojima su društva suočena.³⁴ Procenjujući svoj profil rizika, društva se više ne baziraju na prirodi posla koji obavljaju već na identifikaciji rizika sa kojima su suočeni.³⁵ Društva su dužna da uspostave sistem upravljanja rizicima u kome su obuhvaćene strategije i procedure potrebne kako za utvrđivanje, merenje i praćenje rizika, tako i za upravljanje rizicima i kontinuirano izveštavanje o rizicima kojima su izložena ili bi mogla biti izložena kao i o međusobnoj zavisnosti tih rizika.³⁶

Sistem upravljanja rizicima mora da pokriva minimum sledeća područja: 1) rizik osiguranja; 2) upravljanje imovinom i obavezama; 3) investicije; 4) likvidnost i upravljanje koncentracijom rizika; 5) operativni rizik; 6) reosiguranje i druge tehnike umanjenja rizika.³⁷

³⁰ OECD Guidelines on Insurer Governance, 63.

³¹ Smernica br. 11.

³² Fit and proper requirements.

³³ Key functions in the system of governance, 2.

³⁴ OECD Guidelines on Insurer Governance, 57.

³⁵ M. Kuhnhausen, „Direktiva o solventnosti II – status quo i koraci napred“, *Revija za pravo osiguranja* 3/2016, 50.

³⁶ Solventnost II, čl. 44. st. 1.

³⁷ Solventnost II, čl. 44. st. 2. tač. 2.

Uloga ove ključne funkcije nije da ukloni rizike, već da njima, kao i što sam naziv kaže, upravlja, odnosno da ih svede na meru koja ne ugrožava društvo. Imajući u vidu prirodu posla osiguranja, rizici nikada neće moći do kraja biti uklonjeni. Opasnost po društvo će uvek postojati, pogotovu ukoliko se sa rizicima ne upravlja na odgovarajući način. Prilikom uspostavljanja politike upravljanja rizicima društvo ima zahteve u pogledu utvrđivanja metoda merenja rizika, navođenja kako se u okviru društva upravlja svakom važnom kategorijom rizika, te određivanja dozvoljenih ograničenja rizika unutar relevantnih kategorija rizika u skladu sa opštim apetitom za rizik, kao i opisivanja učestalosti i sadržaja redovnog i *ad hoc* testiranja otpornosti na stres situacije i na kraju, procene ukupnih potreba u vezi sa solventnošću utemeljenim na izveštaju rizika i solventnosti (tzv. ORSA izveštaj).³⁸ Solventnost II uvodi upravo uvodi obavezu društvu da vrši sopstvenu procenu rizika i solventnosti u okviru sistema upravljanja rizicima kao i da o tome obaveštava regulatorni organ.³⁹

Uprava društva je odgovorna za efikasno sprovođenja sistema upravljanja rizicima.⁴⁰ Međutim, faktička nadležnost leži na nosiocu ove ključne funkcije i njegovom timu saradnika. Prema Delegiranoj uredbi koja razrađuje odredbe Solventnost II, zaposleni u ključnoj funkciji upravljanja rizicima dužni su da prate pojedinačne rizike kao i opšti profil rizika kome je društvo izloženo, detaljno izveštavaju upravu o izloženosti riziku i to posebno kod onih rizika koji su označeni kao potencijalno značajni, savetuju upravu o pitanjima korporativne strategije kao što su spajanja i preuzimanja odnosno o pitanjima vezanim za velike projekte i investicije.

3.2. Sistem internih kontrola

Sistem internih kontrola je ključna funkcija u kojoj su pretežno pravnici angažovani. Zbog toga je za pravnike najinteresantnija za proučavanje. Pregledom mnogobrojnih domaćih i stranih stručnih članaka koji govore o sistemu upravljanja vrlo lako se može zaključiti da autori najmanje prostora ostavljaju sistemu internih kontrola. Čini se velika greška, bez obzira na činjenicu što samo jedan član Solventnost II reguliše navedenu funkciju. Sistem internih kontrola predstavlja ključnu komponentu za upravljanje društvom i kamen je temeljac za njegovo bezbedno i efikasno funkcionisanje.⁴¹ Društva su dužna uspostave

³⁸ Smernica br. 18.

³⁹ D. Jurić, „Sustav upravljanja u društvima za osiguranje prema Zakonu o osiguranju iz 2015. godine u Republici Hrvatskoj“, *Evropska revija za pravo osiguranja* 2/2015, 54.

⁴⁰ Smernica br. 34.

⁴¹ Malta Financial Supervisory Authority, The system of governance under Solvency II, April 2010, <http://www.mfsa.com.mt/>, 22.12.2016, 21.

delotvoran sistem internih kontrola.⁴² Efikasan i delotvoran sistem se obezbeđuje kada su svi zaposleni u svakom trenutku svesni svoje uloge u sistemu internih kontrola.⁴³ Navedeno nije samo zadatak uprave, već i svakog zaposlenog kao i rukovodilaca službe ljudskih resursa.⁴⁴

Veoma je važno da se zaposleni prema svojim obavezama odnose sa dužnom pažnjom (engl. *due dilligence*) odnosno da posluju sa integritetom. Ovakvo poslovanje, koje uključuje odgovornost i savesnost, treba da postane deo poslovne kulture i ponašanja zaposlenih, od najvišeg rukovodstva do neposrednih izvršilaca.⁴⁵ Duh korporativnog upravljanja će biti uspešno implementiran u sistem internih kontrola kada se kod zaposlenih stvori svest da se poštovanje propisa, internih procedura i slično ne obavlja samo zbog straha od sankcije već zbog dobre poslovne prakse i iskrenih uverenja.

Sistem internih kontrola predviđa upravljačke i računovodstvene postupke, okvir unutrašnje kontrole i adekvatne sisteme izveštavanja na svim nivoima društva.⁴⁶ Navedena funkcija, pored toga, obuhvata i praćenje usklađenosti poslovanja (engl. *compliance*). U najširem smislu, usklađenost poslovanja podrazumeva „poštovanje propisa“, dakle zakona, ugovornih obaveza, kao i internih pravilnika.⁴⁷ Prema Solventnost II, funkcija praćenja usklađenosti poslovanja ima dve uloge: savetovanje uprave o usklađenosti sa zakonima i drugim propisima i procenu mogućeg uticaja bilo kojih promena u pravnom okruženju na poslovanje društva, kao i utvrđivanje i procenu rizika.⁴⁸

Propisi koje društvo mora da poštuje u toku svog poslovanja odnose se na: osnovnu delatnost društva; savesno i odgovorno postupanje sa klijentima (osiguranicima); upravljanje odštetnim zahtevima; zaštitu potrošača i podataka o ličnosti; sprečavanje prevara; zaštitu konkurencije; konflikt interesa; sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.⁴⁹ Funkciju usklađenosti poslovanja, kao deo sistema internih kontrola, možemo posmatrati u širem smislu kao deo funkcije upravljanja rizicima.⁵⁰

⁴² Solventnost II, čl. 46. st. 1. tač. 1.

⁴³ Smernica br. 18.

⁴⁴ P. Hauser, „Rastući značaj funkcije zakonitosti poslovanja na primeru austrijske ekonomije osiguranja“, *Evropska revija za pravo osiguranja* 2/2014, 13.

⁴⁵ Lj. Stojković, „Rizik neusklađenosti sa regulativom u društvu za osiguranje i uloga nadzora“, *Pravo osiguranja, uprava i transparentnost – osnove pravne sigurnosti XVI* Savetovanje, Palić, april 2015., 186 – 187.

⁴⁶ Solventnost II, čl. 46. st. 1. tač. 2.

⁴⁷ P. Hauser, 7.

⁴⁸ Solventnost II, čl. 46. st. 1. tač. 2.

⁴⁹ Lj. Stojković, „Pravni aspekti upravljanja rizikom i sistem internih kontrola kao integralni deo korporativnog upravljanja u društvu za osiguranje“, *Evropska revija za pravo osiguranja* 3/2013, 50. i P. Hauser, 9-12.

⁵⁰ P. Hauser, 8.

Rizik neusklađenosti poslovanja može da izazove brojne negativne posledice po društvo posebno u sledećim situacijama: sankcije regulatornog organa; gubitak klijenata ili ugrožavanje ostvarivanja prodajnih planova zbog nepoštovanja propisa i neodgovornog ponašanja prema klijentima; podnošenje tužbi klijenata protiv društva ili podložnost kontroli nadležnih državnih organa po prijavi klijenata zbog kršenja propisa i uslova osiguranja, prouzrokovanje finansijskog gubitka preduzimanjem radnji u vezi sa otklanjanjem posledica neusaglašenosti.⁵¹

Nosilac ključne funkcije sistema internih kontrola i njegov tim saradnika trebalo bi da budu osobe koje poseduju znanja iz nekoliko oblasti prava kao što su: kompanijsko pravo, upravno pravo, krivično pravo, radno pravo itd. Pravnici koji obavljaju poslove praćenja usklađenosti poslovanja ne moraju nužno biti eksperti za ugovorno pravo osiguranja jer oni ne obavljaju operativne poslove kao što su izrada uslova osiguranja ili ugovora odnosno polisa osiguranja. Na ovom mestu se pravi razlika između pravne uloge u društvu koja se odnosi na obavljanje poslova samog osiguranja i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja koja se odnosi na sve propise kojima je društvo okruženo. Neophodna je, takođe, proaktivna uloga pravnika u sistemu internih kontrola u smislu predviđanja budućih izmena propisa koji mogu imati uticaja na poslovanje društva.

3.3. Interna revizija

Interna revizija ima specifičnu ulogu u sistemu upravljanja društva. Solventnost II ističe u prvi plan nezavisnu prirodu interne revizije. Ključna funkcija interne revizije mora biti objektivna i nezavisna od drugih operativnih delatnosti.⁵² Nezavisnost interne revizije od operativnih funkcija obezbeđuju se tako što društvo u svojim internim aktima propisuje da interna revizija neposredno izveštava upravu. Funkcija interne revizije obuhvata procenu adekvatnosti i efikasnosti sistema interne kontrole i drugih elemenata poštovanja propisa.⁵³ Sva saznanja i preporuke interne revizije se prosleđuju upravi društva koja odlučuje o merama koje treba doneti u pogledu pojedinog rezultata i po preporukama revizije, kao i na koji način treba da budu sprovedene.⁵⁴

Smernice razrađuju odredbe Solventnost II i Delegirane uredbe tako što društvu predlažu usvajanje politike i plana interne revizije. Društvo bi trebalo da konstituiše politiku interne revizije koja bi pokrivala minimum oblasti koje se odnose na uslove na osnovu kojih se može pozvati

⁵¹ Key functions in the system of governance, 3.

⁵² Solventnost II, čl. 47. st. 2.

⁵³ Solventnost II, čl. 47. st. 1.

⁵⁴ Solventnost II, čl. 47. st. 3.

funkcija interne revizije kako bi dala svoje mišljenje ili izvršila ostale posebne zadatke, zatim na interna pravila kojima se utvrđuju postupci kojih se mora pridržavati osoba odgovorna za funkciju interne revizije pre izveštavanja uprave društva i kriterijume za rotaciju zaduženja zaposlenih u internoj reviziji.⁵⁵ Društvo bi trebalo da obezbedi, prilikom izrade plana na osnovu koga se vrši interna revizija, da se taj plan temelji na metodičkoj analizi rizika, imajući u vidu sve aktivnosti i ceo sistem upravljanja, kao i očekivane razvoje aktivnosti i inovacija. Vrlo je važno da plan interne revizije obuhvati sve značajne aktivnosti koje će se preispitati unutar razumnog vremenskog razdoblja.⁵⁶

Kao što je već i rečeno, interna revizija je jedina ključna funkcija unutar društva koja se mora obavljati samostalno odnosno koja se ne sme spajati sa drugom funkcijom ili poveravati trećim licima. Međutim, ovde nailazimo na jednu od nejasnoća koja se pojavljuje u Solventnost II i Delegiranoj uredbi. Naime, čl. 271. st. 1. Delegirane uredbe propisuje, u skladu sa Solventnost II, da osobe koje obavljaju poslove interne revizije ne bi trebalo obavljati druge funkcije unutar društva, ali već st. 2. istog člana predviđa izuzetke od navedenog pravila.⁵⁷ Ovako široko i kontradiktorno tumačenje u pogledu nezavisne uloge interne revizije sigurno predstavlja pravnu nesigurnost i ostavlja teret društvima da sama tumače hoće li poslove interne revizije obavljati samostalno ili zajedno sa drugim poslovima.⁵⁸

3.4. Aktuarska funkcija

Aktuari, koji poseduju stručna znanja iz matematike, finansijske matematike, matematike osiguranja, statistike i teorije rizika, procenjuju finansijsku neizvesnost i rizik koristeći matematičke metode teorije verovatnosti, statistike i matematike.⁵⁹ Njihov zadatak je projekcija budućih događaja zasnovanih na analizi podataka iz prošlosti, kao i razvoj modela i procena postojećih rizika. Dalje, aktuari pomažu društvu pri izračunavanju visine premija osiguranja, određivanju tehničkih rezervi, razvoju osiguravajućih proizvoda kao i upravljanju imovinom,

⁵⁵ Smernica br. 42.

⁵⁶ Smernica br. 43.

⁵⁷ Osobe koje obavljaju funkciju interne revizije mogu obavljati i druge ključne funkcije ako su ispunjeni sledeću uslovi: a) primereno je u odnosu na prirodu, opseg i složenost rizika prisutnih u poslovanju društva; b) ne pojavljuje se sukob interesa za osobe koje obavljaju funkciju interne revizije; v) troškovi održavanja osoba za funkciju interne revizije koji ne obavljaju druge ključne funkcije nametnuli bi društvu troškove koji bi bili nesrazmerni u odnosu na ukupne upravne troškove.

⁵⁸ P. Hauser, A. Witzany, „Interna revizija u Zakonu o nadzoru osiguranja u Austriji – primenjena u Direktivi o solventnosti II“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, 2/2016, 12-13.

⁵⁹ D. Jurić, 59.

obavezama i drugim poslovima značajnim za rad društva.⁶⁰

Solventnost II zahteva da društva poseduju efikasnu aktuarsku funkciju. Član 48. Solventnost II propisuje širok spektar obaveza koje ima aktuarska funkcija: koordinacija i praćenje tehničkih rezervi, izveštavanje uprave društva, podrška funkciji upravljanja rizicima.⁶¹ Aktuari daju podršku funkciji upravljanja rizicima tako što sačinjavaju mišljenje na politiku preuzimanja rizika kao i na ugovore o reosiguranju.⁶² Njihova uloga je dobila na značaju donošenjem Solventnost II, koja ostavlja mogućnost društvu da samo donose svoje interne modele za računanje tehničkih rezervi.

4. Sistem upravljanja u društvu prema srpskom pravu

Sistem upravljanja u društvu je propisan Zakonom o osiguranju⁶³ (dalje ZO) i Odlukom o sistemu upravljanja u društvu za osiguranje/reosiguranje⁶⁴ (dalje Odluka). Uporednom analizom odredbi ZO i Odluke sa članovima 40. do 49. Solventnost II jasno se može izvesti zaključak da je ZO u velikoj meri usaglašen sa Solventnost II u pogledu sistema upravljanja. Zakonom o osiguranju je propisana obaveza društva da obezbedi postojanje i funkcionisanje efikasnog sistema upravljanja koji uključuje upravljanje rizikom, sistem internih kontrola, internu reviziju i aktuarstvo.⁶⁵ Preuzeto je načelo proporcionalnosti po kome sistem upravljanja treba da bude proporcionalan prirodi, opsegu i složenosti poslova koji se obavljaju u društvu, kao i veličini i organizacionoj strukturi društva, obimu aktivnosti i vrstama osiguranja koje društvo obavlja.⁶⁶ To znači da manja društva ili ona koja se bave samo specifičnim vrstama osiguranja nisu dužna da u svom sistemu konstituišu sve četiri funkcije već mogu pojedine funkcije da spajaju, odnosno poveravaju trećim licima, izuzev interne revizije.

Rizici sa kojima su društva u svom poslovanju izložena istovetni su sa onim vrstama rizika predviđenim Solventnost II i to: rizik osiguranja, tržišni rizik, rizik neispunjenja obaveze druge ugovorne strane, rizik likvidnosti, operativni rizik, pravni rizik, drugi značajni rizici.⁶⁷ Definicije samih rizika iz Odluke, takođe su preuzete iz Solventnost II.

⁶⁰ V. Čolović, *Osiguravajuća društva (zakonodavstvo Srbije, pravo EU, uporedno pravo)*, Institut za uporedno pravo, Beograd 2010, 133.

⁶¹ Key functions in the system of governance, 4.

⁶² Smernica br. 50.

⁶³ Zakon o osiguranju – ZO, *Službeni glasnik RS*, br. 139/2014, čl. 147 – 174.

⁶⁴ Odluka o sistemu upravljanja u društvu za osiguranje/reosiguranje - Odluka, *Službeni glasnik RS*, br. 51/2015.

⁶⁵ ZO, čl. 147. st. 1.

⁶⁶ Odluka, tač. 4.

⁶⁷ Odluka, tač. 5.

Treba ukazati da, bez obzira na činjenicu što su ZO i Odluka u velikoj meri usklađeni sa Direktivom Solventnost II, prostora za unapređenje ima. Zakonom o osiguranju i Odlukom ni na jednom mestu nisu propisani uslovi koje moraju da ispunjavaju lica imenovana za nosioce ključnih funkcija, dok čl. 43. Solventnost II navedene uslove propisuje. Stoga su i pojedini zakonodavci u pravnim aktima precizirali uslove za nosioca ključne funkcije. Austrijski i hrvatski zakon koji se odnose na delatnost osiguranja sadrže taksativno pobrojane uslove o kojima uprava društva mora da vodi računa prilikom imenovanja lica za nosioca ključne funkcije.⁶⁸ Prema navedenim zakonima, društva su dužna da regulatorni organ blagovremeno obaveste o imenovanju lica za nosioca ključne funkcije, odnosno o svakim promenama koje se na to lice odnosi. Ukoliko regulatorni organ utvrdi nepravilnosti u radu ili dođe do određenih saznanja koja imaju uticaja na poslovnu reputaciju nosioca ključne funkcije, tada društvu može naložiti mere za razrešenja lica sa mesta nosioca ključne funkcije. Ukoliko bi se na ovakav način regulisali uslovi koje mora da ispunjava nosilac ključne funkcije u budućem srpskom Zakonu o osiguranju, uprave društava bi morale dobro da obrate pažnju koga će imenovati za nosioce ključne funkcije, jer će tada regulatorni organi moći da kontrolišu rad nosilaca ključnih funkcija.

5. Zaključak

U ovom radu je prezentovan sistem upravljanja u društvu za osiguranje prema Solventnost II. Prilikom izrade odredbi koje regulišu sistem upravljanja, tvorci Solventnost II su imali polaznu osnovu u Vodiču za korporativno upravljanje u društvima za osiguranje koji je objavio OECD. Duh korporativnog upravljanja govori o tome da svaki zaposleni

⁶⁸ Prema članu 93. st. 5. Zakona o osiguranju Republike Hrvatske, nosilac ključne funkcije može biti osoba koja ispunjava sledeće uslove: 1) znanje hrvatskog jezika; 2) poseduje odgovarajuće stručne kvalifikacije, znanje i iskustvo potrebno za obavljanje poverenih poslova ključne funkcije pažnjom dobrog stručnjaka; 3) poseduje dobar ugled i integritet; 4) nije pravosnažno osuđena za krivična dela protiv: - imovine kod kojih se krivični postupak pokreće po službenoj dužnosti; - privrede; - falsifikovanja; - bezbednosti i platnog prometa; - verodostojnosti isprava; 5) nije pravosnažno osuđena za krivična dela iz zakona drugih država članica i trećih država koja po svom opisu odgovaraju krivičnim delima iz tačke 4. ovog stava; 6) ne obavlja funkciju člana uprave ili prokuriste te člana nadzornog odbora društva za osiguranje, odnosno nema udeo u društvu za osiguranje veći od 1%. U austrijskom Zakonu o nadzoru osiguranja iz 2016. godine (član 120. st. 3) nosioci ključnih funkcija moraju imati adekvatne profesionalne kvalifikacije u oblastima osiguranja i reosiguranja za ispunjavanje svojih dužnosti, pri čemu su takve kvalifikacije proporcionalne prirodi, skali i složenosti rizika koji su svojstveni poslovnim aktivnostima. Aktuarsku funkciju mogu obavljati samo osobe koje imaju adekvatno znanje o aktuarskoj i finansijskoj matematici, srazmerno prirodi, obimu i složenosti rizika koji su svojstveni poslovnim aktivnostima.

unutar privrednog subjekta, samim tim i društva za osiguranje, mora da bude svestan svoje uloge, obaveza, prava i odgovornosti nezavisno od toga da li je član uprave ili neposredni izvršilac.

Solventnost II prepoznaje četiri ključne funkcije koje se nalaze odmah ispod uprave društva. To su: sistem upravljanja rizicima, sistem internih kontrola, interna revizija i aktuarska funkcija. Njihova uloga je da prate stanje u kome se društvo nalazi i da, svaka iz svog delokruga nadležnosti, pravovremeno upozore, ukoliko je normalno funkcionisanje društva ugroženo. Kako bi društvo poslovalo na odgovarajući način, u cilju najbolje moguće zaštite osiguranika, članovi uprave i nosioci ključnih funkcija moraju biti osobe sa neospornim ljudskim i stručnim integritetom. U tom smislu veoma je značajna uloga regulatornih organa, imajući u vidu da su nadležni za davanje, oduzimanje i odbijanje saglasnosti na članstvo u upravi društva odnosno imenovanje na ključnu funkciju.

Literatura

- Bogićević, M. „Interna revizija u osiguravajućim kompanijama – mogućnost za dodavanje vrednosti“, *Revija za pravo osiguranja*, br 4/2010.
- Čolović, V. *Osiguravajuća društva (zakonodavstvo Srbije, pravo EU, uporedno pravo)*, Beograd: Institut za uporedno pravo.
- Hauser, P. „Rastući značaj funkcije zakonitosti poslovanja na primeru austrijske ekonomije osiguranja“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, br 2/2014.
- Hauser, P, Witzany, A. „Interna revizija u Zakonu o nadzoru osiguranja u Austriji – primenjena u Direktivi o solventnosti II“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, br 2/2016.
- Jurić, D. „Sustav upravljanja u društvima za osiguranje prema Zakonu o osiguranju iz 2015. godine u Republici Hrvatskoj“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, br 2/2015.
- Kožul, N. „Uloga svop transakcija u bankarstvu“, *Bankarstvo*, 11 – 12 2010.
- Kuhnhausen, M. „Direktiva o solventnosti II – status quo i koraci napred“, *Revija za pravo osiguranja*, br 3/2016.
- Stojković, Lj., „Pravni aspekti upravljanja rizikom i sistem internih kontrola kao integralni deo korporativnog upravljanja u društvu za osiguranje“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, br 3/2013.
- Stojković, Lj., „Rizik neusklađenosti sa regulativom u društvu za osiguranje i uloga nadzora“, *Pravo osiguranja, uprava i transparentnost – osnove pravne sigurnosti XVI Savetovanje, Palić, april 2015.*
- Velasco, J. “The fundamental Rights of the Shareholder, University of California”, *Davis Law Review*, 40/2.

Pravni izvori

- Austrijski zakon o nadzoru osiguranja (Insurance Supervision Act) od 2015. godine, *Federal Law Gazette* I br. 34/2015, 44/2015; 68/2015; 112/2015; 159/2015; 43/2016; 118/2016; 107/2017; 149/2017.
- Bugarski zakonik o osiguranju (Insurance Code) od 2015. godine, SG br. 102/29.12.2015, stupio na snagu 1.01.2016, dostupnonafile:///C:/Documents%20and%20Settings/milos.stanic/My%20Documents/Downloads/Insurance_Code.pdf.
- Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35 of 10 October 2014 supplementing Directive 2009&138/EC of the European Parliament and of the Council on the taking – up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II).
- Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance – Solventnost II.
- Directive 2014/51/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014.
- Hrvatski zakon o osiguranje, *Narodne novine*, br. 30/15.
- Odluka o sistemu upravljanja u društvu za osiguranje/reosiguranje, *Službeni glasnik RS*, br. 51/2015.
- Zakon o osiguranju – ZO, *Službeni glasnik RS*, br. 139/2014.

Internet izvori

- Guidelines on System of Governance - Smernica, https://eiopa.europa.eu/GuidelinesSII/EIOPA-BoS-14-253_GL%20on%20system%20of%20governance.pdf.
- Jensen, M., Meckling, W. “Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure”, <https://www2.bc.edu/thomaschemmanur/phdfuncorp/MF891%20papers/Jensen%20and%20Meckling%201976.pdf>.
- Key functions in the system of governance, Responsibilities, interfaces and outsourcing under Solvency II 2, https://www.munichre.com/site/corporate/get/documents_E-1335358018/mr/assetpool.shared/Documents/5_Touch/_Publications/302-07752_en.pdf, 16.12.2016.
- Kodeks korporativnog upravljanja, Privredna komora Srbije, <http://www.pks.rs/SADRZAJ/Files/Tekstil%20i%20koza/Kodeks%20korporativnog%20upravljanja.pdf>.
- Korporativno upravljanje, Priručnik, <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/8a4d93004328fdc9b1fcfd384c61d9f7/CG+Manual+Serbian+-+SRB.pdf?MOD=AJPERES>.

- Malta Financial Supervisory Authority, The system of governance under Solvency II, April 2010, <http://www.mfsa.com.mt/>, 22.12.2016.
- Marović, B, Njegomir, V. Osiguravajuća društva u ulozi institucionalnih investitora, <http://sors.ba/UserFiles/file/SorS/SORS%202015/Zbornik%20radova%202015/02-Marovic-Njegomir.pdf>.
- OECD Guidelines on Insurer Governance - Vodič, <https://www.oecd.org/finance/insurance/48071279.pdf>.
- Pillar 2, Operational issues of risk management, <http://www.pwc.com/gx/en/insurance/solvency-ii/countdown/pdf/pwc-pillar-2-operational-issues-of-risk-management.pdf>.
- What Went Wrong at AIG, <https://insight.kellogg.northwestern.edu/article/what-went-wrong-at-aig>.

Vuk Leković, M.A.

SYSTEM OF GOVERNANCE IN INSURANCE COMPANIES ACCORDING TO DIRECTIVE “SOLVENCY II”

Summary

The author of this article examines the system of governance in insurance companies according to new regulatory regime „Directive Solvency II“ which entered into force in the European Union on 1 January 2016. A lack of corporate culture in the financial sector is one of the main reasons of the global economic crisis. In order to eliminate the problems raised in connection with the culture of corporate governance, the creators of the Solvency II Directive regulated in detail how the system prescribed by the management in the insurance company must operate. The author further analyzes the role of each of the four key functions in the insurance companies provided for in the Directive Solvency II. These key functions are: risk management, internal control system, internal audit and actuarial. In the last part of the article the author estimates that the provisions of the Serbian Insurance Act relating to the system of governance are largely harmonized with the Directive Solvency II.

Keywords: Directive Solvency II, corporate governance, system of governance in insurance companies, risk management, internal control system, internal audit, actuarial.